

פרו ורבו ומלאו..?

**חוויות פריון בקרב גברים חרדים למול חילוניים
בישראל: פרקטיקה, חידושים ותמורות**

חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה"

מאת:

רלי אלון

היחידה ללימודים בין תחומיים, התוכנית ללימודי מגדר

הוגש לסנאט של אוניברסיטת בר אילן

תמוז, תשע"ה

רמת גן

עבודה זו נעשתה בהדרכתם של פרופ' רחל בן ארי ודר' הילה העליון מן היחידה ללימודים
בינתחומיים, התוכנית ללימודי מגדר של אוניברסיטת בר אילן

תקציר

עבודת מחקר זו עוסקת בפרשנות ובמשמעות האישית של חוויותיהם של גברים ישראלים - חרדים, דתיים לאומיים וחילוניים, אשר סובלים מאי פוריות חמורה. גברים אלה נאלצים לעבור טיפולי פריון הכוללים הליך כירורגי של מיקרותזה (Micro-TESE) בו מופק זרע מאשך. בהמשך באמצעות שימוש מעבדתי בטכניקת ICSI נזרק הזרע לציטו-פלסמה של הביצית על מנת להגדיל סיכויים להבאת לעולם ילד ביולוגי. קיים מחסור רב בגוף הידע המחקרי בכל הנוגע להשלכות הרגשיות, הפסיכולוגיות והחברתיות על גברים שנאלצים להתמודד עם אי פריון ועם טיפולי פוריות, שכן רובו המכריע של המחקר בתחום מתמקד בחוויה הנשית בלבד. במחקר זה בחרתי להתמקד בהיבטים הרגשיים, הפסיכולוגיים והסוציולוגיים של החוויה גברים ישראלים המשתייכים לקבוצות חברתיות שונות על בסיס הנטייה הדתית שלהם. המחקר שערכתי הינו מחקר איכותני המתבסס על אוכלוסיית מחקר של 29 גברים מטופלי פוריות, אשר חולקו לשלוש קבוצות מחקר: 17 גברים חרדיים, 7 גברים דתיים - לאומיים ו-5 גברים חילוניים. המידע נאסף באמצעות ראיון חצי מובנה, כאשר מטרתו הייתה לשמוע מהמרואיינים עצמם על חוויותיהם בהקשר של אבחנת חוסר הפוריות ושל טיפולי הפוריות שהם נאלצים לעבור. האינפורמציה שעלתה מתוך הראיונות נועדה לספק מענה לשאלות המחקר: כיצד גברים חרדיים מטופלי פריון תופסים ומפרשים את חוסר הפוריות שלהם ואת הטיפול בו נוכח מאפייני הקונטקסט החברתי-תרבותי בתוכו הם חיים ופועלים. מהם הקשיים והלחצים הייחודיים לגברים החרדיים אל מול אלה הדתיים-לאומיים והחילוניים ומהן דרכי ההתמודדות של המשתתפים? כיצד מתקיימים יחסי הגוף-זהות-רגש במרחב הציבורי ובמרחב הפרטי בקרב הגברים הללו? ולבסוף, כיצד גברים מטופלי הפוריות מנהלים את זכויותיהם וחובותיהם במרחב החברתי והפרטי נוכח בעיית הפוריות? ממצאי המחקר מצביעים על מספר מגמות מעניינות. ראשית, כל הגברים תפסו את בעייתם ואת הפעולה הניתוחית כמאורע מאיים וטראומתי. כמו כן, נמצאו מספר מאפיינים ייחודיים לנבדקים החרדים, אף-על-פי שברוב הקטגוריות וסעיפיהן תשובות המרואיינים היו דומות. בהקשר הזהותי יותר מרואיינים דתיים (החרדים והדתיים-לאומיים) הציגו את האמונה באל כמשאב מרכזי בהתמודדות עם מצבם. בהקשר החברתי הגברים משלש קבוצות אוחזים בעמדות נחרצות בכל הנוגע לחשיבות של פריון והולדה – דבר שמקשה מאוד על כל הנבדקים

לשתף אנשים אחרים במצבם ולהשתמש במעגלים החברתיים שלהם כמקורות לתמיכה וכמשאבים להתמודדות יעילה וחיובית. לגברים חרדיים קיים קשר הדוק עם הרב ושיח ישיר עם השם, מה שמעלה שאלות אמוניות, ומנגד מונע הבעת כעסים הנובעים ממצוקתם. גברים דתיים- לאומיים פתוחים יותר לצבור מידע מודרני (אינטרנט, עיתונות) בשיתוף בנות זוגם. עם זאת, גברים חילוניים נבדלו משתי הקבוצות האחרות בהיעדר מוחלט של תמיכה פורמאלית. הפגיעה בפוריות מפורשת על ידם כפגיעה בגבריותם, ומכאן הם מביעים תסכול, אי נוחות וכעסים. ממצא נוסף עולה מהחוויה של הרדוקציה וההחפצה שחשים גברים רבים אל מול ההליכים הרפואיים במהלך טיפולי הפוריות. ללא יוצא מן הכלל הגברים משלש הקבוצות מביעים חשש מההליך הרפואי שהם עתידים לעבור. נראה שהאופי הקליני והמנותק של המרפאות ובתי החולים מקשה על הגברים לבקש מידע שיכול לסייע להשיג תחושה של שליטה במתרחש. לפיכך, ראוי לבחון, כיצד ניתן להנגיש את הממסד הרפואי לאותם גברים שמתמודדים עם טיפולי פרויון. תכנית התערבות בנושא עשויה לתרום רבות לזוגות הנמצאים במרחב הטיפולי ולגברים בפרט.